Zawieszenie studenta w jego prawach

Wyrok
Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie
z dnia 22 kwietnia 2024 r.
III SA/Kr 1353/23

Teza

Jeżeli rektor dostrzega podstawy do zawieszenia studenta od momentu polecenia przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego, to może już wtedy z tego prawa skorzystać. Jeżeli tego nie czyni, student może pozostawać w uzasadnionym przekonaniu, że rektor nie dostrzegł przyczyn do zawieszenia go w prawach (o czym była mowa wyżej), a w konsekwencji, działając w zaufaniu do organu, może kontynuować kształcenie bez narażania się na następcze odmówienia znaczenia jego wysiłkom poprzez nadanie mocy wstecznej decyzji o zawieszeniu. Z kolei w sytuacji, gdy rektor podejmuje decyzję o zawieszeniu na etapie późniejszym, to wskazuje, że dopiero w tym czasie uznał, że istnieją podstawy do podjęcia takiej decyzji. Decyzja ta zatem winna wywierać skutki na przyszłość.

Skład sądu

Ewa Michna (przewodniczący)
Jakub Makuch (sprawozdawca)
Magdalena Gawlikowska

Sentencja

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Krakowie po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 22 kwietnia 2024 r. sprawy ze skargi H. A. na decyzję Rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego z dnia 1 czerwca 2023 r. Nr 42.408.7.2023 w przedmiocie zawieszenia w prawach studenta I. uchyla zaskarżoną decyzję oraz poprzedzającą ją decyzję tego samego organu; II. zasądza od Rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego na rzecz skarżącego H. A. 697 zł (sześćset dziewięćdziesiąt siedem złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Uzasadnienie

Przedmiotem skargi H. A. (dalej: "skarżący") jest decyzja Rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie z dnia 1 czerwca 2023 r. (numer 42.408.7.23) utrzymująca w mocy własną decyzję z dnia 17 kwietnia 2023 r. (numer 23.408.16.2022), którą:

- w punkcie 1. orzeczono o zawieszeniu skarżącego - z dniem 5 kwietnia 2023 r. w prawach studenta, w tym w prawie do udziału w zajęciach dydaktycznych i przystępowania do egzaminów lub zaliczeń przewidzianych w programie studiów na zasadach w nim określonych, w prawie do przystąpienia do egzaminu dyplomowego oraz prawie do otrzymywania nagród i wyróżnień na U.J., do czasu wydania orzeczenia przez komisję dyscyplinarną oraz o wstrzymaniu postępowania o nadanie tytułu zawodowego na okres do czasu wydania orzeczenia przez komisję dyscyplinarną;

- w punkcie 2. decyzji tej nadano rygor natychmiastowej wykonalności.

Stan faktyczny i prawny sprawy przedstawiał się następująco:

1. Skarżący, będący studentem drugiego roku kierunku (...), niestacjonarne studia drugiego stopnia na Uniwersytecie Jagiellońskim, prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego (...) z 14 października 2022 r. został skazany za czyny określone przepisami art. 202 § 3 oraz § 4a kodeksu karnego.

2. Rektor U.J prośbą z skierowaną do Rzecznika dyscyplinarnego dla studentów i doktorantów U.J. z 10 listopada 2022 r. zwrócił się o wszczęcie postępowania wyjaśniającego w sprawie skarżącego. Po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego, które zostało zainicjowane postanowieniem Rzecznika dyscyplinarnego dla studentów i doktorantów U.J. z

dnia 17 listopada 2022 roku - Rzecznik złożył do komisji dyscyplinarnej wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego wobec skarżącego i ukaranie go karą wydalenia z uczelni z uwagi na dopuszczenie się przewinień dyscyplinarnych polegających na naruszeniu obowiązujących przepisów, tj. zrealizowaniu znamion typów czynów zabronionych (określonych w wyżej wskazanych przepisach) oraz uchybiających godności studenta, o których mowa w art. 307 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2022 r. poz. 574; dalej p.s.w.n. lub "ustawa").

3. Mimo wszczęcia postępowania wyjaśniającego, skarżący korzystał z przysługujących mu praw studenta i kontynuował kształcenie na Uczelni, zaliczając objęte programem studiów przedmioty (ostatni egzamin na studiach skarżący zdał w dniu 17 marca 2023 r.). Skarżący przygotował też pracę dyplomową, która w październiku 2022 r. uzyskała status gotowej do obrony (została oceniona przez promotora i recenzenta). Z ustaleń skarżącego z promotorem prowadzonych w formie e-mail wynika, że na dzień 27 marca 2023 r. ustalony został termin obrony pracy dyplomowej. Termin ten przypadał w okresie wynikającym z wewnętrznych regulacji Uniwersytetu Jagiellońskiego (tj. w okresie jednego miesiąca od dnia spełnienia wszystkich warunków dopuszczania studenta do tego egzaminu). Obrona pracy dyplomowej w wyznaczonym terminie nie doszła do skutku. Jak poinformował skarżącego w mailu z 23 marca jego promotor, niemożność obrony w wyznaczonym dniu wynikała "z przeszkód administracyjnych". Jak wynika z załączonej do skargi korespondencji e-mail skarżącego z promotorem, ten ostatni, w dniu 4 kwietnia 2023 r. wskazał na potrzebę wprowadzenia zmian w stronie tytułowej pracy dyplomowej skarżącego, co było możliwe po wycofaniu tej pracy z systemu informatycznego Uczelni AP (Archiwum Prac). Skarżący w dniu 6 kwietnia 2023 r. dokonał zmiany strony tytułowej i przesyłał pracę promotorowi do ponownej akceptacji. W korespondencji mailowej z 7 kwietnia 2023 r. promotor skarżącego podał, że nie jest w stanie uruchomić systemu AP, gdyż system ten jest zablokowany. W dniu 12 kwietnia 2023 r. promotor odesłał pracę skarżącemu wskazując na potrzebę ponownego jej wgrania do systemu AP. W dniu 14 kwietnia 2023 r. promotor ponownie odesłał skarżącemu pracę do poprawy wskazując na błędnie wskazaną nazwy katedry. W dniu 17 kwietnia 2023 r., skarżący kolejny raz wprowadził pracę do systemu AP. Praca ta została zatwierdzona w dniu 21 kwietnia 2023 r.

4. Rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie decyzją z 17 kwietnia 2023 r. orzekł w sposób wskazany na wstępie uzasadnienia. Jako podstawę prawną rozstrzygnięcia wskazał art. 312 ust. 4 p.s.w.n. (co do wstrzymania postępowania o nadanie tytułu zawodowego) oraz art. 312 ust. 5 ustawy (co do zawieszenia w prawach studenta), a także art. 108 § 1 KPA (co do nadania decyzji rygoru natychmiastowej wykonalności).

W uzasadnieniu zwrócił uwagę na wskazane powyżej w pkt 1 i 2 okoliczności oraz podał, że rektor może zawiesić studenta w trakcie postępowania wyjaśniającego lub dyscyplinarnego, a określony przepisem art. 312 ust. 5 ustawy termin "jednocześnie" oznacza najwcześniejszy możliwy termin zawieszenia studenta. W ocenie Rektora, umożliwienie skarżącemu kontynuowanie studiów do czasu wydania orzeczenia przez komisję dyscyplinarną - biorąc pod uwagę wyrok skazujący - naraża na szwank dobre imię Uniwersytetu Jagiellońskiego. Z uwagi na interes społeczny i dobre imię Uniwersytetu uzasadnione jest nadanie decyzji rygoru natychmiastowej wykonalności.

5. We wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy skarżący zarzucił, że Uniwersytet Jagielloński dopuścił się wobec niego uprzedniego naruszenia art. 32 Konstytucji RP, który gwarantuje równość wobec prawa i równe traktowanie, jak też art. 70 ust. 4 Konstytucji RP, który zapewnia powszechny i równy dostęp do wykształcenia. Nadto, skarżący zarzucił naruszenie zasady praworządności wyrażonej w art. 6 KPA Uzasadniając wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy skarżący wskazał, że termin egzaminu dyplomowego został ustalony na dzień 27.03.2023 r. Na kilka dni przed tym terminem uzyskał on informację, iż termin obrony jest nieaktualny. Zwrócił uwagę, że na dzień 23.03.2023 r. nie została wydana decyzja o zawieszeniu go w prawach studenta, jak też nie było decyzji wstrzymującej postępowanie o nadanie tytułu zawodowego.

6. W wyniku rozpoznania wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy Rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego decyzją z 1 czerwca 2023 r. utrzymał w mocy własną decyzję z 17 kwietnia 2023 r. W uzasadnieniu wskazał, iż nie budzi wątpliwości fakt skazania skarżącego wyrokiem sądu karnego. Podał, iż wydawana decyzja (w zakresie zawieszenia w prawach studenta) jest decyzją uznaniową. Podkreślił, że Rektor może zawiesić studenta w jego prawach "jednocześnie" z poleceniem przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego, tym bardziej ma prawo do zawieszenia w prawach studenta w trakcie przebiegu postępowania wyjaśniającego lub dyscyplinarnego (wyrok WSA w Gliwicach o sygn. akt III SA/Gl 154/22). Rektor wydając przedmiotową decyzję miał na uwadze fakt, że Rzecznik dyscyplinarny dla studentów i doktorantów UJ, na podstawie § 11 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 28 września 2018 r. w sprawie szczegółowego trybu postępowania wyjaśniającego i dyscyplinarnego w sprawach studentów, a także sposobu wykonywania kar dyscyplinarnych i ich zatarcia (Dz.U. z 2018, poz. 1882) wniósł do komisji dyscyplinarnej dla studentów U.J. wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego oraz wymierzenie skarżącemu kary wydalenia z uczelni. Zauważył Rektor, że przepisy nie wprowadzają żadnych dodatkowych przesłanek zawieszenia studenta w jego prawach, poza uzasadnionym popełnieniem przez niego przestępstwa, i to dowolnego przestępstwa. Organ wyjaśnił, ze istotą decyzji uznaniowej jest pozostawienie Rektorowi swobody wyboru określonego rozwiązania w ramach tzw. luzu decyzyjnego, z zastrzeżeniem, że wybór ten jednak powinien być odpowiednio uzasadniony. Rektor zdecydował się na zajęcie przyję-

tego stanowiska, ze względu na fakt, że umożliwienie skarżącemu kontynuowania studiów do czasu wydania orzeczenia przez komisję dyscyplinarną, biorąc pod uwagę zgromadzone dowody, w tym prawomocny wyrok sądu karnego, który zainicjował wszczęcie postępowania wyjaśniającego - narażałoby na szwank dobre imię Uniwersytetu. Zwrócił uwagę, że posiadanie i rozpowszechnianie pornografii małoletnich jest niezgodne z obowiązującymi przepisami prawa w wielu jurysdykcjach. Jest to działanie karalne ponieważ propaguje treści pornograficzne, które są szkodliwe dla jednostek i społeczeństwa jako całości. Uczelnia jest zobowiązana do egzekwowania prawa i przeciwdziałania nielegalnym działaniom, które mogą wpływać negatywnie na studentów i ich środowisko. Dodatkowo, jest to sprzeczne z podstawowymi zasadami etycznymi i moralnymi, które powinny rządzić społeczeństwem. Treści pornograficzne często wykorzystują i upokarzają osoby, co jest niezgodne z poszanowaniem godności ludzkiej. Rektor akcentował, że Uczelnia ma obowiązek tworzenia i utrzymania bezpiecznej i szanującej atmosfery akademickiej, a działania takie (jak przypisane skarżącemu) stanowią zagrożenie dla tego środowiska. Posiadanie i rozpowszechnianie pornografii małoletnich jest wyraźnym naruszeniem tych zasad i wskazuje na brak odpowiedzialności i świadomości osoby, która tych działań się dopuszcza.

Powyższe rozważania, w ocenie organu, uzasadniają spełnienie przesłanek z art. 312 ust. 4 i ust. 5 p.s.w.n.

W zakresie zarzutu, iż skarżący dopełnił wszelkich prawem wymaganych czynności związanych z obroną pracy dyplomowej, m.in. uzyskał zaliczenie obligatoryjnych przedmiotów oraz dokonał wprowadzenia pracy dyplomowej do systemu AP (Archiwum Prac) celem ostatecznej akceptacji przez promotora, gdzie powinien zostać ustalony termin obrony - organ wskazał, że zgodnie z § 18 ust. 6 Regulaminu studiów (przyjętego uchwałą nr 25/lV/2019 Senatu Uniwersytetu Jagiellońskiego z dnia 24 kwietnia 2019 r.), egzamin dyplomowy powinien się odbyć w terminie nieprzekraczającym jednego miesiąca od dnia spełnienia wszystkich warunków dopuszczenia do tego egzaminu przewidzianych w programie studiów i regulaminie studiów (z uzasadnionych przyczyn dziekan może przedłużyć ten termin o kolejny miesiąc). Stosownie do § 20 Regulaminu studiów, jednym z takich warunków jest uzyskanie pozytywnej oceny pracy dyplomowej. Organ akcentował, że przeszkodą do obrony w dniu 27 marca 2023 r. było w pierwszej kolejności niezłożenie przez skarżącego pracy dyplomowej. W systemie teleinformatycznym AP widnieje bowiem informacja, że praca dyplomowa skarżącego została złożona w dniu 17 kwietnia 2023 r., a oceniona - w dniu 21 kwietnia 2023 r. Według Rektora, nie było zatem prawdziwe twierdzenie skarżącego, jakoby w dniu 27 marca 2023 r., a więc przed wydaniem przedmiotowej decyzji, brak było przeszkód by przystąpił on do obrony pracy magisterskiej.

Rektor U.J. akcentował, że mając na uwadze fakt, że 17 kwietnia 2023 r. została wydana decyzja nr 42.408.16.2022, której został nadany rygor natychmiastowej wykonalności, która to decyzja została utrzymana w mocy w wyniku rozpoznania wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy, Dziekan nie ma możliwości ustalenia terminu obrony do czasu wydania prawomocnego orzeczenia przez Komisję dyscyplinarną dla studentów U.J. Organ podał, że decyzji może być nadany rygor natychmiastowej wykonalności, gdy jest to niezbędne ze względu na ochronę zdrowia lub życia ludzkiego albo dla zabezpieczenia gospodarstwa narodowego przed ciężkimi stratami, bądź też ze względu na inny interes społeczny lub wyjątkowo ważny interes strony. Z uwagi na interes społeczny jakim jest dobre imię Uniwersytetu Jagiellońskiego, uzasadnione było nadanie decyzji rygoru natychmiastowej wykonalności.

7. W skardze skarżący zarzucił naruszenie art. 6 w zw. z art. 7 w zw. z art. 8 § 1 KPA w zw. z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 70 ust. 4 Konstytucji R.P. poprzez uniemożliwienie przystąpienia do obrony pracy dyplomowej w dniu 27 marca 2023 r. pomimo, iż nie było ku temu podstaw prawnych oraz wydanie decyzji o zawieszeniu w prawach studenta i wstrzymanie postępowania w sprawie nadania tytułu zawodowego, mocą wsteczną. Skarga domagała się uchylenia zaskarżonej decyzji oraz decyzji ją poprzedzającej, a nadto zawierała wniosek o zasądzenie kosztów postępowania.

Skarga zawierała również żądanie dopuszczenia i przeprowadzenia dowodu z:

- odpisu korespondencji e-mail skarżącego z promotorem, na okoliczność terminu obrony pracy magisterskiej wyznaczonego pierwotnie na dzień 27 marca 2023 r., co do przyczyn odmowy przeprowadzenia egzaminu, treści korespondencji z innymi pracownikami U.J.;

- wydruku print screen z systemu informatycznego U.J. - na fakt treści dokumentu, w szczególności statusu pracy w systemie U.J. "Thesis is ready to defence", daty zmian statusu w systemie;

- odpisu wniosku z 24 marca 2023 r. wraz z odpowiedzią na wniosek - na fakt treści dokumentów, w szczególności żądania udzielenia informacji oraz braku merytorycznego ustosunkowania się do argumentacji skarżącego;

- odpisu pisma z 3 lipca 2023 r. (znak sprawy (...)) na fakt treści pisma, w tym żądania przedstawienia wyjaśnień w sprawie zawieszenia skarżącego w prawach studenta i wstrzymania postępowania o nadanie tytułu zawodowego z mocą wsteczną wystosowanego przez Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich do Rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego.

W uzasadnieniu skargi skarżący podał, że jego praca dyplomowa uzyskała status gotowej do obrony już w dniu 4 października 2022 r. Skarżący prowadził korespondencję e-mail promotorem, który ponownie potwierdził w wiadomości z 7 listopada 2022 r. godz. 20:08, iż praca dyplomowa skarżącego ma status "gotowej do obrony", a jedynym wymogiem jej obrony jest uzyskanie zaliczenia przedmiotów obligatoryjnych w toku studiów. W dniu 15 marca 2023 r. skarżący potwierdził zaliczenie przedmiotów wymaganych przez Uniwersytet Jagielloński. Egzamin dyplomowy został wyznaczony na dzień 27 marca 2023 r., jednakże skarżący otrzymał w dziekanacie informację, iż termin nie jest aktualny, a informacja ta nie była uzasadniona. Potwierdził to także promotor powołując się na bliżej nieokreślone "przyczyny administracyjne" (wiadomość e-mail z dnia 23 marca 2023 r.). Promotor wskazał (wiadomość e-mail z dnia 4 kwietnia 2023 r.) na kwestie wizualne, tj. stronę tytułową pracy, co wiązało się z koniecznością cofnięcia gotowej pracy z systemu teleinformatycznego. Wierząc w dobre intencje U.J., skarżący w dniu 6 kwietnia 2023 r. dokonał zmiany wprowadzając do pracy korektę w stronie tytułowej i przesyłając pracę do ponownej akceptacji. W dniu 7 kwietnia 2023 r. promotor z uwagi na "problemy techniczne" poinformował skarżącego o niemożności wgrania pracy do systemu. Skarżący nigdy do obrony nie przystąpił.

Skarga akcentowała, że w międzyczasie, pismem z 2 kwietnia 2023 r. skarżący zwrócił się do Dziekana Wydziału Studiów (...) U.J. z wnioskiem o udzielenie informacji dotyczących powodów braku obrony pracy. W replice z 25 kwietnia 2023 r. Dziekan wskazał tylko, że skarżący został zawieszony w prawach studenta decyzją z 17 kwietnia 2023 r., doręczoną 18 kwietnia 2023 r., ze skutkiem na dzień 5 kwietnia 2023 r.

Skarżący podkreślił, że Uniwersytet Jagielloński bez podstawy prawnej, w sposób arbitralny i dowolny uniemożliwił mu przystąpienie do obrony pracy dyplomowej w dniu 27 marca 2023 r. Ponadto organ, wskazując na braki w stronie tytułowej zasugerował skarżącemu wycofanie pracy z systemu teleinformatycznego i ponowne jej wgranie, co dało sposobność do wydania decyzji administracyjnej w dniu 17 kwietnia 2023 r., doręczonej skarżącemu w dniu 18 kwietnia 2023 r., a której moc wsteczna w zakresie zawieszenia w prawach studenta oraz wstrzymania postępowania o nadanie tytułu zawodowego została określona "od dnia 5 kwietnia 2023 r.". Uniemożliwienie przystąpienia do egzaminu dyplomowego - w szczególności brak merytorycznej odpowiedzi na wniosek skarżącego z 24 marca 2023 r., pomimo, że skarżący w dacie 27 marca 2023 r. nie był przecież zawieszony w prawach studenta, jego praca była wgrana była do systemu teleinformatycznego ze statusem "gotowa do obrony", a termin został pierwotnie ustalony przez promotora - w obliczu dalszych czynności Uniwersytetu Jagiellońskiego, nie ma - w ocenie skarżącego - oparcia w przepisach.

8. W odpowiedzi na skargę organ domagał się jej oddalenia, podtrzymując wyrażone w sprawie stanowisko. Wskazał także, iż w dniu 18 kwietnia 2023 r. Komisja Dyscyplinarna Studentów U.J. orzekła wobec skarżącego karę dyscyplinarną wydalenia z Uczelni. Orzeczenie to zostało zaskarżone przez skarżącego i w dacie formułowania odpowiedzi na skargę nie było ostateczne.

9. Pismem z dnia 8 kwietnia 2024 r. skarżący złożył wniosek o dopuszczenie dowodu z pisma Rzecznika Praw Obywatelskich z 21 listopada 2023 r. skierowanego do Rektora U.J. Rzecznik Praw Obywatelskich wyraził stanowisko, że niedopuszczalne jest zawieszenie studenta w prawach oraz wstrzymanie postępowania o nadanie tytułu zawodowego z mocą wsteczną. Poważne wątpliwości Rzecznika budziła sytuacja, gdy poprzez zwlekanie wyznaczeniem terminu obrony pracy, a także zawieszenie studenta w prawach i wstrzymanie postępowania o nadanie tytułu zawodowego z mocą wsteczną - faktycznie uniemożliwiono skarżącemu ukończenie studiów. W opisywanym piśmie, Rzecznik domagał się od Rektora U.J. dalszych wyjaśnień w tej sprawie.

10. Pismem z dnia 11 kwietnia 2024 r. skarżący złożył kolejny wniosek o dopuszczenie dowodu z pisma Rzecznika Praw Obywatelskich z 8 kwietnia 2024 r. skierowanego do Rektora U.J. W piśmie tym RPO stwierdził naruszenie praw skarżącego poprzez bezpodstawne pozbawienie go możliwości przystąpienia do egzaminu dyplomowego, a także zawieszenia z mocą wsteczną w prawach studenta.

11. Na rozprawie w dniu 22 kwietnia 2024 r. Sąd dopuścił dowody załączone do skargi oraz przedłożone przez skarżącego pisma Rzecznika Praw Obywatelskich z 21 listopada 2023 r. i z 8 kwietnia 2024 r.

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Krakowie zważył, co następuje:

Skarga była zasadna i skutkowała uchyleniem obu zaskarżonych decyzji.

Rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie objętą kontrolą sądową decyzją z 17 kwietnia 2023 r. (utrzymaną w mocy decyzją z 1 czerwca 2023 r.) orzekł, z mocą wsteczną (tj. z dniem 5 kwietnia 2023 r.) o zawieszeniu skarżącego w konkretnie określonych prawach studenta oraz o wstrzymaniu postępowania o nadanie tytułu zawodowego - do czasu wydania orzeczenia przez komisję dyscyplinarną, a obu tym rozstrzygnięciom nadał rygor natychmiastowej wykonalności. Z zaskarżonej decyzji wynika, że materialnoprawną jej podstawę stanowiły przepisy art. 312 ust. 4 oraz ust.

5 ustawy z 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (aktualny publikator Dz.U. 2023 r. poz. 742; dalej p.s.w.n.). Celem właściwego odczytania norm zawartych we wskazanych wyżej przepisach, ich prezentację poprzedzić należy przywołaniem art. 312 ust. 3 p.s.w.n., tj. jednostki redakcyjnej wskazanego przepisu, zamieszczonej bezpośrednio przed przepisami stanowiącymi podstawy prawne kontrolowanej decyzji. Zgodnie zatem z art. 312 ust. 3 p.s.w.n., w przypadku podejrzenia popełnienia przez studenta czynu, o którym mowa w art. 287 ust. 2 pkt 1-5 (są to tzw. czyny plagiatowe), rektor niezwłocznie poleca przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego. Dalej, ustęp 4 art. 312 stanowi, że jeżeli w wyniku postępowania wyjaśniającego zebrany materiał potwierdza popełnienie czynu, o którym mowa w ust. 5, rektor wstrzymuje postępowanie o nadanie tytułu zawodowego do czasu wydania orzeczenia przez komisję dyscyplinarną oraz składa zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa. Następnie, ustęp 5 cytowanej regulacji przewiduje, że w przypadku uzasadnionego podejrzenia popełnienia przez studenta przestępstwa, rektor jednocześnie z poleceniem przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego może zawiesić studenta w prawach studenta do czasu wydania orzeczenia przez komisję dyscyplinarną.

Z treści art. 312 ustęp 4 p.s.w.n. wynika, że reguluje on kompetencję rektora do obligatoryjnego wstrzymania postępowania o nadanie studentowi tytułu zawodowego, a zaktualizowanie się tej kompetencji uzależnione jest od wyników wdrożonego uprzednio postępowania wyjaśniającego. Jeżeli bowiem wyniki postępowania wyjaśniającego (tj. zebrany w ramach tego postępowania materiał dowodowy) potwierdzają popełnienie przez studenta czynu będącego przestępstwem (na taką kwalifikację ocenianego przez rektora czynu studenta naprowadza zawarte w tym przepisie odesłanie do ust. 5 oraz wskazanie powinności złożenia przez rektora zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa) - wówczas wymieniony organ, obowiązkowo wstrzymuje postępowanie o nadanie studentowi tytułu zawodowego. Mając na uwadze, że przy wykładni przepisów prawa uwzględniać należy także systematykę przepisu i miejsce wykładanej regulacji w strukturze przepisu w którym jest ona zawarta, przy ocenie przedmiotowej regulacji (ust. 4) nie sposób jest pominąć i nie uwzględnić tego, że uregulowanie w niej konsekwencji (następstw) "wyników postępowania wyjaśniającego", rzutujących na konieczne wstrzymanie przez rektora postępowania o nadanie studentowi tytułu zawodowego, bezpośrednio poprzedzone jest regulacją określającą obligatoryjnie wydanie przez rektora polecenia wdrożenia "postępowania wyjaśniającego" (ust. 3). Kolejność zatem (systematyka) tych regulacji (ich sąsiednie usytuowanie), a nadto sama ich redakcja, nakazują przyjąć, że objęta ustępem 4 kompetencja rektora do obowiązkowego wstrzymania postępowania o nadanie tytułu zawodowego aktualizuje się w wyniku ustaleń poczynionych w ramach postępowania wyjaśniającego przeprowadzonego w warunkach określonych regulacją art. 312 ust. 3 p.s.w.n. Wszak dostrzec trzeba, że ustęp 3 - określa sytuację, w której najpierw następuje obowiązkowe uruchomienie postępowania wyjaśniającego, zaś ustęp 4 - reguluje dalsze kwestie związane z ustaleniami poczynionych właśnie w wyniku takiegoż postępowania. Przepis art. 312 ust. 4 p.s.w.n. traktując o "wynikach postępowania wyjaśniającego" stanowi więc w istocie kontynuację regulacji zawartej w ustępie 3 tego przepisu, wynikowo określając konsekwencje dla toku procedury o nadanie studentowi tytułu zawodowego ustaleń poczynionych w ramach uruchomionego wcześniej postępowania wyjaśniającego. Treść (redakcja) tego przepisu (ust. 4), rozpoczyna się bowiem od nawiązania do "wyników postępowania wyjaśniającego", a to uprawnia do przyjęcia, iż przepis ten dopełnia regulację określającą sposób procedowania rektora, po mającym miejsce uprzednim, obligatoryjnie wydanym (na podstawie ust. 3) poleceniu przeprowadzenia "postępowania wyjaśniającego". Inaczej nieco rzecz ujmując, uwzględniając strukturę analizowanego przepisu (art. 312) stwierdzić należy, że jego ustęp 4 nawiązuje do uregulowania zawartego w ustępie 3 i stanowi kontynuację regulacji zawartej w ostatnio wskazanej jednostce redakcyjnej, a to oznacza, że obligatoryjne wstrzymanie przez rektora postępowania o nadanie studentowi tytułu zawodowego - do czasu wydania orzeczenia przez komisję dyscyplinarną - odnoszone może być jedynie do sytuacji, gdy w wyniku wdrożonego wcześniej postępowania wyjaśniającego, zebrany materiał dowodowy potwierdza popełnienie przez studenta przestępstwa odpowiadającego czynom określonym w art. 287 ust. 2 pkt 1-5 ustawy, tj. przestępstwa plagiatu. Zdaniem Sądu, przedstawione okoliczności wskazują, że dyspozycją przepisu art. 312 ust. 4 p.s.w.n. nie zostały więc objęte przypadki potwierdzenia w postępowaniu wyjaśniającym popełnienia przez studenta jakiekolwiek przestępstwa, ale tylko takiego, które odpowiada zachowaniom określonym w przepisach art. 287 ust. 2 pkt 1-5 ustawy, do których odsyła ustęp 3 art. 312 p.s.w.n., a którego kontynuację stanowi art. 312 ust. 4 ustawy. Za przyjętą wykładnią analizowanych przepisów przemawia także, jak się wydaje, aksjologia regulacji zawartej w art. 312 ust. 4 p.s.w.n. Logicznym bowiem, a przez to uzasadnionym jest to, że stwierdzenie okoliczności potwierdzających popełnienie przez studenta przestępstwa plagiatu (por. art. 115 ustawy z 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych; Dz.U. 2022 r. poz. 2509) ma bez wątpienia kluczowe znaczenie z perspektywy możliwości uzyskania przez takiego studenta tytułu zawodowego, w szczególności w sytuacji, gdy zarzutem plagiatu obarczona jest przygotowana przez studenta praca dyplomowa. W takich bowiem uwarunkowaniach, nie sposób przyjmować dopuszczalności kontynuowania procedury zmierzającej do uzyskania przez studenta tytułu zawodowego, co też uzasadnia obowiązkowe wstrzymanie tej procedury przez rektora w oparciu o art. 312 ust. 4 ustawy. Przestępstwo plagiatu (przywłaszczenie autorstwa utworu, wprowadzenie w błąd co do autorstwa utworu. itp. - por. wyżej wskazany art. 115 prawa autorskiego i odpowiadający temu przepisowi art. 287 ust. 2 pkt 1-5 p.s.w.n.) ze swojej istoty zasadniczo popełnione może zostać przez studentów przygotowujących prace podlegające obronie, a zatem studentów

ostatnich lat studiów, będących w toku procedury zmierzającej do uzyskania tytułu zawodowego. W takiej też właśnie sytuacji aktualizuje się potrzeba wstrzymania przez rektora tejże procedury.

Uwzględniając powyższe rozważania i odnosząc je do realiów ocenianego przypadku stwierdzić należy, iż skarżący był co prawda studentem ostatniego roku studiów, jednakże popełnione przez niego przestępstwa, stwierdzone prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego (...) z 14 października 2022 r., nie były takimi, które objęte są regulacją art. 312 ust. 4 w zw. z art. 312 ust. 3 p.s.w.n. Wstrzymanie więc przez organ procedury nadania skarżącemu tytułu zawodowego, w oparciu o art. 312 ust. 4 p.s.w.n., nie było uprawnione, gdyż naruszało przywołane wyżej przepisy prawa materialnego w stopniu mającym istotny wpływ na wynik tego rozstrzygnięcia.

Z kolei rozstrzygnięcie Rektora w przedmiocie zawieszenia skarżącego w prawach studenta oparte zostało na cytowanym wcześniej art. 312 ust. 5 ustawy. Jak wynika z tego przepisu, orzeczenie w przedmiocie zawieszenia studenta w jego prawach - w przeciwieństwie do wydawanego na podstawie art. 312 ust. 4 - zapada w ramach uznania administracyjnego. Rektor, w przypadku uzasadnionego podejrzenia popełnienia przez studenta przestępstwa (w tym przypadku - dowolnego - jak celnie wskazał organ w kontrolowanej decyzji), może zawiesić studenta w prawach (do wydania orzeczenia przez komisję dyscyplinarną), a z kompetencji tej skorzystać może jednocześnie z poleceniem przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego. Choć dyspozycja tego przepisu przewiduje możliwość zawieszenia studenta w przypadku "uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa", to jednak przyjąć trzeba dopuszczalność skorzystania przez rektora z określonej tym przepisem kompetencji także w razie stwierdzenia prawomocnym wyrokiem faktu popełnienia przez studenta przestępstwa. Skoro bowiem ustawodawca dopuszcza możliwość zawieszenia studenta w prawach na etapie samego tylko podejrzenia popełnienia przez niego przestępstwa, to tym bardziej jest to uzasadnione w razie przesądzenia tej kwestii prawomocnym wyrokiem. Nadto dostrzec trzeba, że analizowany aktualnie przepis, określając moment skorzystania przez rektora z uprawnienia do zawieszenia studenta w jego prawach, wskazuje na "jednoczesność" podjęcia decyzji w tym przedmiocie wraz z poleceniem przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego. Posłużenie się przez ustawodawcę zwrotem "jednocześnie" wskazuje na ścisły związek czasowy, który występować winien między podejrzeniem (uzasadnionym) popełnienia przestępstwa, a zawieszeniem studenta w prawach oraz wszczęciem postępowania wyjaśniającego (por. A. Ziółkowska Zaskarżalność rozstrzygnięć rektora o zawieszeniu studenta w prawach, Ius Novum, 2/22, s. 156). Literalna wykładnia przepisu (uwzględnienie zwrotu "jednocześnie") wskazuje, że zawieszenie studenta w prawach następuje w koegzystencji z poleceniem przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego (tak: A. Ziółkowska, j.w.). Zasadniczo zatem, na etapie polecenia uruchomiania postępowania wyjaśniającego, rektor powinien już wypowiedzieć się (podjąć decyzję) w kwestii zawieszenia studenta w jego prawach. Jest to o tyle uzasadnione, że skoro wdrożenie postępowania wyjaśniającego warunkowane jest istnieniem uzasadnionego podejrzenia popełnienia przez studenta przestępstwa, to na tym etapie sprawy, rektor dysponuje już w istocie szeroką wiedzą o okolicznościach czynu, o którego popełnienie podejrzany jest student i - w oparciu o tę wiedzę, może zasadnie podjąć decyzję, czy student zostanie zawieszony w prawach, czy też - okoliczności danego przypadku wskazują, że mimo uruchomienia postępowania wyjaśniającego, student będzie z pełni praw jednak korzystał. Od rektora więc zależy, czy znane mu okoliczności "uzasadnionego podejrzenia popełnienia przez studenta przestępstwa", skutkujące uruchomieniem postępowania wyjaśniającego, są tego rodzaju, że skorzysta on z przyznanej analizowanym przepisem możliwości zawieszenia studenta w jego prawach, czy też zaniecha uczynienia użytku z tej kompetencji. Dostrzec przy tym trzeba, że w orzecznictwie trafnie wskazuje się, że przepis art. 312 ust. 5 p.s.w.n. określa najwcześniejszy moment, w którym rektor może zawiesić studenta w prawach (por. wyrok WSA w Gliwicach z 9.09.2022 r., sygn. akt III SA/Gl 154/22). Zasadnie też akcentuje się w piśmiennictwie, że zawieszenie może nastąpić także na etapie postępowania wyjaśniającego lub dyscyplinarnego (por. P. Wojciechowski (w:) Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Komentarz, red. J. Woźnicki, Warszawa 2019 r., uwaga 37 do art. 312), na który to pogląd powołał się organ w wydanych decyzjach i w odpowiedzi na skargę. Podzielając trafność tych stanowisk zastrzec jednakże należy, że brak skorzystania przez rektora z kompetencji do zawieszenia studenta w jego prawach na etapie polecenia uruchomienia postępowania wyjaśniającego (verba legis: "jednocześnie z poleceniem wszczęcia postępowania wyjaśniającego") i uczynienie tego później, tj. po wszczęciu postępowania wyjaśniającego lub w trakcie postępowania dyscyplinarnego - możliwe jest tylko wówczas, gdy w wyniku tych prowadzonych postępowań, ujawnione zostaną okoliczności, fakty, czy dowody, nieznane w chwili polecenia wszczęcia postępowania wyjaśniającego, które jednak przemawiają za zastosowaniem tego środka (por. także P. Wojciechowski, j.w.). W przeciwnym bowiem wypadku, zawarty w art. 312 ust. 5 zwrot "jednocześnie" pozbawiony byłby znaczenia, skoro w istocie dozwolone byłoby skorzystanie przez rektora z możliwości zawieszenia studenta w prawach, w każdym właściwie (dowolnym) czasie. Pamiętać zaś trzeba, że niedopuszczalne jest ustalanie znaczenia przepisu, przy którym pewne jego zwroty są traktowane jako zbędne, czy pomijalne. Jak zaś wyżej wskazano, przepis art. 312 ust. 5 p.s.w.n. zakłada istnienie ścisłego związku czasowego między poleceniem rektora wdrożenia postępowania wyjaśniającego, a decyzją tego organu o zawieszeniu studenta w prawach, co oznacza, że wywodzona w orzecznictwie i piśmiennictwie dopuszczalność odroczenia w czasie tej decyzji (na etap postępowania wyjaśniającego lub dyscyplinarnego), warunkowana może być jedynie ujawnieniem we wskazanych postępowaniach akcentowanych wcze-

śniej okoliczności i faktów, nakazującym organowi odmiennie, od wcześniej przyjętej, postrzegać kwestię zawieszenia studenta w jego prawach. W realiach natomiast kontrolowanej sprawy zauważyć trzeba, że skierowana do Rzecznika dyscyplinarnego U.J. prośba Rektora o wszczęcie względem skarżącego postępowania wyjaśniającego datowana jest na dzień 10 listopada 2022 r. (k. 1 tom 1 a.a.). Postępowanie wyjaśniające zostało natomiast zainicjowane postanowieniem Rzecznika dyscyplinarnego z dnia 17 listopada 2022 r. Jak przedstawiono w punkcie 3. części historycznej uzasadnienia, od listopada 2022 r. do marca 2023 r. (tj. przez 5 miesięcy) skarżący korzystał z pełni praw studenta, w tym zdawał określone programem studiów egzaminy (ostatni egzamin zdał w dniu 17 marca 2023 r.) Przygotował też pracę dyplomową, która w systemie AP uzyskała status gotowej do obrony, uzgadniał termin jej obrony, który wyznaczony został na 27 marca 2023 r. Zaskarżone decyzje nie obrazują przy tym jakichkolwiek okoliczności, faktów, czy ustaleń poczynionych w toku prowadzonego przez Rzecznika dyscyplinarnego postępowania wyjaśniającego, nieznanych Rektorowi przed poleceniem wszczęcia tego postępowania, a przemawiających za zastosowaniem względem skarżącego środka w postaci zawieszenia w prawach studenta. W istocie, zaprezentowana w zaskarżanych decyzjach, kluczowa motywacja organu mająca przemawiać za zawieszeniem skarżącego w prawach studenta, tj. informacja o skazaniu prawomocnym wyrokiem - była Rektorowi znana już w dniu 10 listopada 2022 r. Rektor - mając w tej dacie kompletną wiedzę o popełnieniu przez skarżącego przestępstw, jak też charakterze przypisanych mu czynów i karze wymierzonej przez sąd - zaniechał jednak zawieszenia skarżącego w prawach studenta "jednocześnie z poleceniem przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego", tj. nie uczynił użytku z przyznanej prawem kompetencji do skorzystania z możliwości zawieszenia skarżącego w prawach studenta. Brak wypowiedzi organu we wskazanym wyżej czasie (momencie wynikającym z art. 312 ust. 5 p.s.w.n.) odczytywać należy jako w istocie wypowiedź negatywną, tj. jako uznanie braku wystąpienia podstaw do skorzystania z możliwości zawieszenia studenta w jego prawach. Skoro tak, to późniejsza zmiana zapatrywania na tę kwestię winna jednak mieć podstawy w wynikach podstępowania wyjaśniającego. Jak natomiast wyżej wskazano, ani zaskarżona decyzja, ani też akta sprawy nie naprowadzają na takie wyniki. Powyższe świadczy o wadliwości rozstrzygnięcia Rektora obejmującego analizowaną kwestię tj. o naruszeniu art. 312 ust. 5 p.s.w.n. w stopniu mającym istotny wpływ na wynik sprawy.

Niezależnie przy tym od wskazanego wyżej uchybienia krytycznej oceny wymagają te elementy rozstrzygnięcia zaskarżonej decyzji, które przyjmowanemu przez Rektora kierunkowi załatwienia sprawy nadają moc wsteczną, z jednoczesnym opatrzeniem takiej decyzji rygorem natychmiastowej wykonalności. Sąd orzekający w kontrolowanej sprawie w pełni podziela pogląd Rzecznika Praw Obywatelskich, zawarty w kierowanym do Rektora U.J. piśmie z 8 kwietnia 2024 r. RPO przywołując wyrok WSA w Lublinie z 5 kwietnia 2013 r. (sygn. akt III SA/Lu 104/13) wskazał, że dopuszczalność skorzystania przez rektora z uprawnienia do zawieszenia studenta w prawach na późniejszym etapie (tj. nie z jednoczesnym poleceniem przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego) - jest zasadniczo korzystna z perspektywy samego studenta i ma zapobiec w zawieszaniu go w jego prawach niejako "na zapas". Rzecznik Praw Obywatelskich celnie wywodził, że z powyższego stanowiska pośrednio wynika niedopuszczalność zawieszenia studenta z mocą wsteczną (o zakazie zawieszania studenta w prawach z mocą wsteczną opowiedział się też WSA w Poznaniu w wyroku z 27 kwietnia 2023 r., sygn. akt II SA/Po 64/23). Jeżeli więc rektor dostrzega podstawy do zawieszenia studenta od momentu polecenia przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego, to może już wtedy z tego prawa skorzystać. Jeżeli tego nie czyni, student może pozostawać w uzasadnionym przekonaniu, że rektor nie dostrzegł przyczyn do zawieszenia go w prawach (o czym była mowa wyżej), a w konsekwencji, działając w zaufaniu do organu, może kontynuować kształcenie bez narażania się na następcze odmówienia znaczenia jego wysiłkom poprzez nadanie mocy wstecznej decyzji o zawieszeniu. Z kolei w sytuacji, gdy rektor podejmuje decyzję o zawieszeniu na etapie późniejszym, to wskazuje, że dopiero w tym czasie uznał, że istnieją podstawy do podjęcia takiej decyzji. Decyzja ta zatem winna wywierać skutki na przyszłość. Pamiętać przy tym trzeba, że stosownie do art. 130 § 1 KPA - przed upływem terminu do wniesienia odwołania decyzja nie ulega wykonaniu, zaś § 2 tego przepisu stanowi, że wniesienie odwołania w terminie wstrzymuje wykonanie decyzji. Ogół okoliczności kontrolowanej sprawy wskazuje natomiast, że skonstruowanie przez organ zaskarżonej decyzji w sposób zawieszający skarżącego w prawach studenta z mocą wsteczną, w istocie zmierzało do naprawienia uchybienia (błędu) organu, jakim (jak można wnosić) było nie zawieszenie studenta wcześniej (tj. w terminie wyznaczonym przepisem art. 312 ust. 5 p.s.w.n.) - tak aby uniemożliwić mu ukończenie studiów do czasu rozpoznania sprawy przez komisję dyscyplinarną. Trafnie więc RPO wskazał, że trudno znaleźć uzasadnienie dla zaniechania podjęcia decyzji o zawieszeniu w odpowiednim terminie i następczą próbę sanowania tego zaniechania poprzez nadanie decyzji mocy wstecznej. W celu sanowania tego błędu instrumentalnie wykorzystana została także instytucja rygoru natychmiastowej wykonalności. W ocenie Sądu, kontrolowane rozstrzygnięcie w rzeczywistości stanowiło niedopuszczalną formę kary, wymierzonej skarżącemu przed ukaraniem go przez komisję dyscyplinarną. Okoliczności stanu faktycznego przedstawione w punkcie 3. części historycznej uzasadnienia nie pozwalają bowiem na akceptację stanowiska wyrażonego w kontrolowanej decyzji, iż przeszkodą do obrony przez skarżącego pracy dyplomowej w dniu 27 marca 2023 r. było niezłożenie tej pracy w tym terminie (organ podawał, że praca została złożona dopiero w dniu 17 kwietnia 2023 r.). Dostrzec trzeba, że nie ulega żadnej wątpliwości, iż praca dyplomowa skarżącego, miała status "gotowej do obrony" już w październiku 2022 r., a okoliczność ta jasno wynika z wpisów w systemie AP. W tej sytuacji, nakazanie skarżącemu wycofania tej pracy z systemu

AP pod pozorem wprowadzenia kosmetycznych w istocie zmian w stronie tytułowej - już po dacie wyznaczonej obrony, wpisuje się w niezasługujący na akceptację i ochronę sposób działania organu, mający legitymizować powody wydania z mocą wsteczną decyzji o zawieszeniu skarżącego w prawach studenta i wstrzymaniu postępowania o nadanie tytułu zawodowego. Trafnie więc akcentował skarżący, że w dacie wyznaczonej obrony (27 marca 2023 r.), nie był zawieszony w prawach studenta (decyzja w tym przedmiocie nie funkcjonowała w obrocie prawnym), a wydane z mocą wsteczną rozstrzygnięcie, w nieuprawniony sposób pozbawiało go możliwości przystąpienia do egzaminu dyplomowego.

Ogół zaprezentowanych rozważań wskazuje, że zastosowanie przez organ środków, o których stanowią art. 312 ust. 4 i ust. 5 p.s.w.n. nastąpiło z naruszeniem tych przepisów w stopniu mającym wpływ na wynik tej sprawy, zaś zastosowanie przepisu art. 108 § 1 KPA - naruszało ten przepis w stopniu mogącym mieć istotny wpływ na wynik przyjętego rozstrzygnięcia. Stwierdzenie powyższych naruszeń nakazywało uchylić oba kontrolowane akty, stosownie do art. 145 § 1 pkt 1 lit. a i lit. c ustawy z 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. 2023 r. poz. 1634; dalej PostAdmU). Z uwagi fakt, że w dacie orzekania przez Sąd w tej sprawie wydana już została przez Komisję Dyscyplinarną Studentów U.J. kara dyscyplinarna wydalenia skarżącego z Uczelni, zaś zawieszenie skarżącego w prawach (w tym w prawie do przystąpienia do egzaminu dyplomowego), jak też wstrzymanie z mocą wsteczną postępowania o nadanie tytułu zawodowego - okazało się wadliwe, gdyż uchybiało obowiązującym przepisom, w ponownie prowadzonym postępowaniu organ oceni aktualną sytuację skarżącego, w tym rozważy relację zachodzącą między faktem pozbawienia mocy wiążącej kontrolowanej w tej sprawie decyzji, a następczym wydaniem przez Komisję dyscyplinarną rozstrzygnięcia w przedmiocie kary wydalenia skarżącego z Uczelni. W zależności od wyników przeprowadzonych ocen, organ podejmie stosowne rozstrzygnięcie.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 200 w zw. z art. 205 § 2 PostAdmU. Stosownie do tych przepisów, w razie uwzględnienia skargi przez sąd pierwszej instancji przysługuje skarżącemu od organu, który wydał zaskarżony akt zwrot kosztów postępowania niezbędnych do celowego dochodzenia praw. Na zasądzone koszty złożył się wpis od skargi (200 zł), a także 480 zł tytułem wynagrodzenia zawodowego pełnomocnika reprezentującego skarżącego w postępowaniu sądowym obliczone w oparciu o § 14 ust. 1 pkt 1 lit. c rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. 2023 r. poz. 1963) oraz 17 zł opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.